

multorum morborum medicamen saluberri-
mum. Ignem illum hac vice investigationi tuæ
diligenti, & assidue commendo, cuncta tam
apertè non manifestaturus, cum, quæ hæcenus
in apertum produxi, omnino sufficere putem.
Solum feriem & ordinem claudunt illi, qui ex
Mineralibus & Metallis prodeunt, quales sunt
Vitrioli, Antimonii, Sulphuris, Marchasita-
rum, Lapidum & terrarum variarum metallicis
corporibus gravidarum, Calcis Vivæ, Coralo-
rum, Perlarum, Succini, Carabes, & ipsorum
Metallorum, Auri puta, Argenti, Cupri, stan-
ni, Plumbi, & Argenti Vivi, qui aut fucati men-
struorum additorum falsedine salium naturam
mentiuntur, aut verà solutione per liquorem
Alkahest elicti Planetarum virtutes comple-
ctuntur, & miras in corpore humano vires exer-
cent. In Antimonii & Vitrioli Sale incredibiles
virtutes occultæ latent, in quibus eruendis fas
est, ut Medici prudentes operam & tempus in-
sumant. Sales tandem dimitto doctissimis ver-
bis *Helmontii*, quæ ex *Paradoxo tertio* hic subjun-
gere operæpretium duxi: *Breviter dicam: Semi-
na Salium cuncta in aquâ suâ sunt; attamen saporem
nondum induerunt, nisi dum corporum principia consen-
tanea, utrosque terræ debitos repererint, tum enim nec
antè alsuginem exprimunt, & sal vestiunt. Hic enim in
alumen, ibi in marinum, fontale, alibi in nitrum &c.
prorumpunt. Quocirca notandum, Sal quoddam existere
Hermaphroditicum Metallorum, quod defectu nominis,
Esfurium re & nomine vocari capit: Generale equilem,
& ad omnia metalla accommodabile; adeo si non primam,
velut & remotissimam eorumdam materiam putare pla-
ceat, saltem est Metallorum secundina, quibuslibet Me-
tallis congenialis. Sal istud itaque alienæ commixtionis ex-
pers, acidum est, corporique nostro debitâ quantitate gra-
tum, eo quod omnem omnino humorem non vitalem, tar-
tarumque detergat & consumat. Subinde Embryonis in-
star ad Metallum consideratur; non raro quoque velut
individuum solitarium, at nondum in suâ destinatione
completum.*

Ad Mineralia Minora Sales nos ablegant, &
eorum naturam & proprietates considerare ju-
bent: Sales enim ad Metallorum indolem sen-
sim abeunt, & proprietates tam suas quam
Metallicas complectentes mediam quendam na-
turam obtinent, & ideo media Mineralia Salium,
& Metallorum respectu dici merentur. Sales
meros nemo vocaverit, licet salium instar aquâ
communi solvantur, & in lapillos concrecant,
aut etiam corporali suâ figurâ excrecentiam &
concretionem representent, ut Antimonium
facit. Metallorum nomen multò minus ipsis at-
tribuet, cum metallorum instar nequè fluant,
nequè malleum patiantur. De ipsorum ortu &
progressu multa tradunt Physici tam Aristoteli-
ci, quam Chymici sententiarum divitiis à se
invicem abeunt, & modò hoc, modò aliud
statuentes. Crassior Aristotelicorum sententia
longius eorum originem arcessit, eam ab Ele-
mentorum commixtione repetens: Chymici
videri volunt propius accessisse, dum eam tribus
principiis acceptam ferunt. *Helmontius* Axio-
mate & lege generali constitutâ, ex semine effi-

cienter, & ex aquâ materialiter cuncta prodire,
Mineralia quoad materiam ex aquâ, quoad cau-
sam efficientem & formam à semine Minerali
specifico proficisci statuit. Semina hæc in aquâ
in interno & subterraneo Mari, quod *Ilia* ^{Ilia}
nuncupatum, internum terræ corpus, cum arenâ
Quellem à dicto auctore vocatâ, replet, fluen-
te & resiente latent, & cum aqua sua in am-
bientem terræ superficiem lapidosam & terre-
stem extrusa & expulsa in suis uteris & matrici-
bus terrestribus in corpora & species eas fabri-
cantur, ad quas specificatione suâ destinata sunt.
Subtili investigatione eruta hæc quàm proximè
Mineralium, ut & cæterarum rerum omnium,
originem detexisse, nec unquam ab alio tam ac-
curatâ enucleatione in propatulum protracta
esse videntur. Aquam omnium rerum materiam
existere hæcenus multis argumentis patuit. <sup>Sententia
hujus ex-
plicationis.</sup>
Duplicem Superiorem & Inferiorem ex Crea-
tionis descriptione didicimus: Inferiorem &
crassiorem iterum in duas partes discretam esse
audivimus, ut harum una, Terra deliceret, in-
star matricis, alteram, nimirum Aquam, materiam,
rerum omnium seminibus gravidam reciperet,
& soweret, in interiori superficie salis, minera-
lia & metalla ederet, per exteriorum vegetabi-
lia protruderet, & Animalibus vitæ nutrimen-
tum suppeditaret. Aqua igitur per totam Ter-
ram, matricem suam diffusa rerum omnia cor-
pora præbet, quæ per semina, proprias suas
ideas, & imagines specificas gerentia, in uteris
& locis suis terrestribus, eadem corpora specifi-
cant, quod de Salibus, Mineralibus, & Metal-
lis intelligendum est. Vegetabilia ex Seminibus
suis specificis, a quo corpore indutis, orta pro-
pagantur, beneficio tamen aquæ, quæ non mo-
dò ortum eorum promovet, verum etiam ali-
mentis subministratis eadem conservat. Ani-
malia ex proprio suo semine aqueo in propriis
suis matricibus oriuntur, & alimentis ex terrâ
petitis sustentantur. Aqua igitur ubique primas
tenet, utpote sine qua nec Minerale, nec Ani-
male, nec Vegetabile Regnum subsistere posset,
ita ut acutissimum illum Philosophum *Helmon-
tium* acutem tetigisse, ac verè ab Aquâ rerum
omnium originem petisse, nemo facile negave-
rit. Origine hæc declarata ipsorum Mineralium
præcipua nunc excutiamus: Vitriolum, indig-
niore nomine Atramentum Sutorium, eo quod
suum nigrum colorem, quo calceos tingunt, Su-
tores ex eo conficiant, appellatum, Græcis
verò Calchantum, Germanis *Rupfer-roth* /
Rupfer-wasser / Cuperosum, vel Cuprum ero-
sum, nil aliud est nisi Sal embryonati Sulphuris
immaturo, qui dum Cuprum erodit cupro, &
dum ferrum exedit, ferro dives est. Duplex au-
tem occurrit Vitriolum; Nativum quod spontè
in stirias concrefcit, & Factitium, quod ex ter-
ris, & aliis materiis vitriolatis excoquitur. U-
trumque ut in variis locis invenitur, ita etiam
variis nominibus distingui consuevit. Est enim
Cyprium cæruleo colore, ex Cipro insula ad-
vectum, cui simile per Urinæ spiritum artifices
conficiunt; Est Hungaricum cæteris præstantius,
Gossa-

Gossarium item ex Gossaria civitati Germa-
niæ vicinis fodinis paratum, & Leodiense, quod
ferro quàm cupro vicinius, Romanum etiam,
& alia; quia varium variis ac diversis in locis
se offert. Cum Salepetræ junctum, & destilla-
tum Aquam Fortem largitur omnia metalla, uno
excepto auro, corrodentem, & solventem,
cui si Sal Armoniacus addatur, aqua fit Chry-
sulca ipsum aurum solvendo in sinum suum re-
condens. Aquæ notissima, & frequentissi-
ma Metallorum Separatoribus & cæteris omni-
bus, quos Chymici labores occupatos tenent.
Aquæ Fortis usus nuper quoque innotuit tincto-
ribus, qui coccyneum illum colorem, quem
Scharlaercken vocitare solent, hujus aquæ ad-
jumento parare & conficere solent. Porro præ-
stantissima in Medicorum Scholas medicamenta
ex Vitriolo redundant. Spiritus & Oleum ejus,
lippis jam & tonsoribus innotuerunt. Salin mul-
tis morbis debellandis vires suas summa cum ad-
miracione exercet, ejus virtutes *Johannes Faber*
in suis scriptis miro laudum præconio extollit. Spi-
ritum in medicando præstantem docet *Helmontius*
in suo de *Lithiasi tractatu* cap. 8. ubi multa de Vitrioli
naturâ & proprietatibus notatu dignissima offen-
des. Elementum Ignis Veneris, Oleum è Sul-
phure cupri vocat. Idem auctor in explicatione aliquot
vocalorum Chymicorum tractatu de Febribus præmissâ.
Idem in *Ducum viratu*, Sulphur, inquit, Vitrioli, mel-
lis instar, absque odore, vapore, & furore opii, quia in
ignis cruciatu fixum, excellens, calidum, somniferum;
Fit legittimum, & quod Philosophorum vocant, è Spiritu
Vitrioli viridi, qui per repetitam cobobationem ultimâ ignis
toritura expressus, & insigniter volatilis coagulat atque
fixatur. Quod præstat Sal Armoniacus, qui inde postmo-
dum auferri debet per Spiritum Vini repetitis distillationes.
Id Sulphur inter arcana ad Vitam longam, & cæteram
aliquot morborum fugandam commendabile. De *Lithiasi*
cap. 9. vocat Anodynum dulce innocuum, & In
Sulphure Vitrioli, inquit, est somniferum Saccharinum
quod suavem apportat Somnum cum principium facultat-
um restauratione. Magisterium ipsius, ut cætera, pa-
ratur. Arcanum & primum Ens, Circulati Salis
adjumento consequeris. In Alchymia Vitriolum
utramque paginam absolvere nonnullis videtur
opinionem suam haurientibus ex dicto inter Chy-
micos notissimo; *Visitabis Interiora Terræ, Inve-
nies Occultum Lapidem philosophorum*, in quo nomen
Vitriolum se exhibet; Sed Philosophi more suo
imperitis ludos facientes aliud Vitriolum intelli-
gunt. De Ferri in Cuprum, Vitrioli adjumento,
transmutatione auctores Chymici dissentunt, &
diversimodè actionem hanc examinant. Non-
nulli ferro cuprum in Vitriolo præcipitari, atque
ita ferreis laminis adherere arbitrantur, cui opi-
nioni etiam *Helmontius* assipulatur, nil nisi meram
cupri Vitriolati præcipitationem esse statuens.
Alii vero transmutationem veram esse, ac reverâ
Ferrum à Vitriolo in Cuprum converti ajunt.
Lazarus Ercker vir in rebus mineralibus versatissi-
mus id affirmat experientia, quæ in Vitrioli fodinis
clavos & alia ferrea instrumenta à Vitriolo tan-
dem ita penetrata esse docuit, ut tota quanta fer-
ream suam naturam amiserint, & cupream indu-

rint. Id verum esse mihi quoque experientia ipsa <sup>Exper-
imentum.</sup>
demonstravit. Limaturam ferri cum Vitriolo
Gossarico miscui, ac vitro impositum sæpius a-
quâ pluvîa irroravi, & æstivo tempore Solis ca-
lori exposui, ut siccaretur. Exsiccatione hæc &
irrotatione multoties repetitâ tandem Vitriolum
ferri limaturam exedit, & in pulverem croceum
mutavit, qui fusus optimum cuprum exhibuit,
ferri verò ne granum quidem reddidit. Ferri in
Cuprum mutandi alium audi modum. Virgam
Ferream cujuscunque crassitiei apud Fabrum
ferrarium in ignem à foliis maximè intentum
& fortem redditum immitte, eique adeo cande-
facto, ut scintillas emittere incipiat, & exemp-
to, suprà urnam aquâ impletam, sulphuris fru-
stum integrum forcipe apprehensum admove, ut
instar butyri liquatum cum sulphure liquato in a-
quam incidat, & mox restinguatur. Cupri item
frusta ollæ impone, & cum eadem in igne can-
defac, iisque candefactis injice Sulphur tritum,
aut in pulverem comminutum, qui cuprum cal-
cinabit. Ferrum & Cuprum hac ratione calci-
nata in mortario in pulverem comminue, misce,
& sulphure trito in sartagine ferrea, aut loco huic
actioni adaptato reverbera, sæpiusque aquâ ex-
tingue, ut aquâ cuprum & ferrum crebris extin-
ctionibus injectum imbibat, & usque ad quanti-
tatem debitam decoctione evaporatum Vitrio-
lum tibi largiatur, quod fustum tibi Cuprum pri-
stinum cum ferro omni in Cuprum mutato red-
det, si illud fusione liquaveris. Entertium expe-
rimentum: Cuprum modo prædicto calcina,
Sulphure reverbera, & in aquam ita candens in-
jice, quæ cæruleo colore tingetur. In hanc a-
quam immissa virgæ ferreæ, & per longum tem-
pus relicta non solum Cuprum attrahunt, sed &
ipsæ tandem in purum putum Cuprum penitus
convertuntur. Possem alia pulchriora, & majo-
ris momenti afferre, quibus prolixitatis evitatio
me superfedere & ad Antimonium transire ju-
bet. Antimonium, sive Stibicum Germanis <sup>Antimo-
nium.</sup>
Spiesglas / quia hastarum instar concretum,
vitri splendore, & fulgore coruscat, ex suis fo-
dinis in Germaniâ, Hungariâ, aliisque in locis
effoditur, & ingentem usum habet. Fusores ty-
porum, quibus ad imprimendos libros typo-
graphi utuntur, ad eosdem formandos & funden-
dos adhibent: Campanarum item, & fornacum,
aliorumque vasorum, ut & tormentorum majo-
rum ferreorum fusoribus maximè usitatum mine-
rale. In Medicina verò & Alchymia tam proli-
xus & frequens ejus est usus, ut in ejus præconiis
decantandis multi sint plerique Aucthores Chy-
mici, ac inter eos præcipui, *Frater Basilus Valenti-
nus*, & *Alexander Suchtenius*, quorum ille curru
Triumphali illud imposuit, hic verò inaudita fe-
rè eidem attribuit. Infinitis viribus & virtutibus
præditum, mortalium persecutionibus, quan-
tumvis studiosissimis explorari nunquam perfectè
posse dixerunt. Cuncta medicamina ex eo parari
solita hic recensere nimis longum foret. Obiter
hic monendum; Mercurium Vitæ vulgarem il-
lum, qui vomitus tantos excitat, non esse Mer-
curium Vitæ *Paracelsi*, sed *dis dia nasiv* ab eo
(k) 2 dista-